

Toen Raaf links afsloeg

Over het boek

Auteur: Evelien De Vliieger
Illustrator: Karst-Janke Rogaar
Uitgeverij: Querido

Over de makers

Evelien De Vliieger (1969) studeerde Germaanse talen en Literatuurwetenschappen in Gent. Ze werkte twaalf jaar lang voor een productiehuis dat reizende tentoonstellingen en spelkoffers voor kinderen maakt. Ze schrijft boeken voor kleine en grote kinderen: prentenboeken, informatieve boeken, boeken voor eerste lezers, en jeugdromans. Daarnaast vertaalt ze ook boeken en heeft ze in 2020 haar eerste boek voor volwassenen gepubliceerd (Caravandagen). Ze houdt van koken en wandelen. Ze woont samen met haar man en drie kinderen.

De Vliieger schrijft vooral realistische verhalen die in het hier en nu spelen. Voor "Job en de duif", haar eerste boek voor beginnende lezers, ontving ze in 2011 een Boekenwelp.

Bron: <https://eveliendevliieger.wordpress.com/about/> en [Wikipedia](#)

Karst-Janke Rogaar (1975) is opgegroeid in Wageningen. Na het behalen van haar Fine Art Foundation diploma aan Blake College in Londen, studeerde zij Audiovisueel aan de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam. Sinds 2000 heeft ze een studio en illustreert ze kinderboeken, (jeugd)romans en (vak)bladen. Naast illustraties maakt ze ook boekomslagen, promotiemateriaal voor film en theater en schrijft ze kinderboeken, zoals "De alchemist op de richel" en "Keizer Ei". Voor dat laatste boek ontving ze een Vlag en Wimpel van de Penseeljury en van de Griffeljury. Voor "Vriendschap is alles", geschreven door Stine Jensen, ontving Karst-Janke een Zilveren Penseel.

Bron: www.karst-janneke.com

1. VOOR HET LEZEN

- Heb je al eens eerder boeken gelezen van Evelien De Vliieger? Welke? Wat vond je ervan? ("Gibbe en de maandagman", "Hoe maak ik een vriend?", "Hoe maak ik tijd?" en "Hoe maak ik het aan?" of een eerste leesboekje uit de reeks over Job en de duif)
- De titel van het boek is "Toen Raaf links afsloeg? Slaat Raaf altijd linksaf, of juist nu voor de eerste keer? En als het de eerste keer is, wat gebeurt er daarna dan?
- Is er een verschil tussen dwalen en verdwalen? Kan het ook tegelijkertijd? Kun je dwalen, terwijl je wel een eindbestemming hebt? (verdwalen betekent niet meer weten waar je bent en hoe je op je plek van bestemming komt; dwalen betekent zonder vast plan en zonder tijdpad rondlopen)
- Lees het gedicht "Dwalen" van André Sollie voor. Welke regel uit het gedicht beschrijft het best het dwalen uit de titel? Wat vind je van de sfeer van het gedicht? Spreekt het je aan? Het gedicht is te vinden via <https://straatpoezie.nl/gedicht/dwalen/>.

Dwalen

Zullen we
door de stad dwalen?
Jij en ik?

De bloemenmarkt opgebroken,
De kermis al weg,
Het cirkus nog lang niet terug.
Dit is zo'n zaterdag
zonder fanfare.
Een straat en een plein en een brug.

Het regent.
We nemen een tram. Kijken
waar die ons brengt.
In de ruit
zie ik ons. Hoe ik schrik.
Wit.
Waar ben jij?
Waar ben ik?

2. HET VERHAAL

2.1. Korte inhoud

Maandag is de ergste dag van de week. En deze maandag is dat zeker. Raaf (10 jaar, ik-figuur) wordt op zijn kop gezeten door pester Benni. Bovendien is zijn moeder weg. Aan zijn vader heeft Raaf niets, dus hij beslist die dag niet rechtstreeks naar huis te gaan. Hij slaat linksaf in plaats van rechtsaf. Daardoor dwaalt hij door de stad en ontmoet mensen die ook (nog) niet thuis zijn, om allerlei redenen. Allemaal willen ze Raaf helpen de weg naar huis te vinden. Het meisje bij de bushalte, de 'beste man van de wereld', de pizzajongen die aangevallen werd door een politiehond... Intussen wordt het later en later, en lijkt Raaf verder van huis dan ooit. Tijdens zijn tocht denkt hij na over het pesten op school en over zijn moeder die soms ineens dagen weg is.

2.2. Cover

- Wat zie je op de omslagillustratie? Wat valt je op? (een grijs-blauwe illustratie, met een figuur in het licht van een lantaarnpaal, in de omgeving van een haven (windmolens, hijskraan, zeilschip, een kerktoeren in de verte); de titel in grote rode letters die schots en scheef staan en ook 'links afslaan'; de naam van de illustrator die ook 'links afslaat'; ...)
- Hoe voelt de figuur op het omslag zich, denk je? Waaraan zie je dat?
- Spreekt het omslag je aan?

2.3. Personages

- Raaf is een 10-jarige jongen die dol is op weetjes. Hij wordt op school gepest door Benni, en Ahmed is zijn beste vriend. Raafs vader schrijft reclameteksten en slogans. Zijn moeder is postbode en verdwijnt soms een paar dagen.
- Wat maakt dat Raaf op die ene maandag niet de gebruikelijke route van school naar huis loopt? ("Het was een rottag en mijn moeder is er niet. Gewoon een blokje om kan geen kwaad." (p.6))
 - Raaf wordt op school soms gepest door Benni. Wat doet Benni zoal? (p.11) En waarom denk je dat de mama van Raaf niet zou zeggen dat alles goed komt? (p.11)

- Raaf komt op zijn tocht per ongeluk bij Benni thuis terecht, die hem eerder die dag flink gepest heeft. Hoe reageren de jongens op elkaar? (ze zijn eerst allebei verbaasd (p.46), daarna voelt Raaf een enorme woede die hij weer inslikt, maar hij weigert Benni wel een Bounty (p.47); ...)
- Yasmina betaalt voor Raaf zijn buskaartje en nodigt hem bij haar thuis uit. Hoe voelt Raaf zich als hij met Yasmina meegaat? Hoe weet je dat? (“Ik moet wel gek zijn om te doen wat ze zegt maar de gang is behangen met papier vol vogels, zie ik, en misschien staat er wel een raaf bij.” (p.75); “Ik geloof niet meer in sprookjes maar wel in heksen want die bestaan echt.” (p.82); ...)
- Raaf neemt sommige dingen die hij hoort of ziet iets te letterlijk. Kun je daar een voorbeeld van geven? (“Hij [Raafs vader] verzint een uitleg over een time-out, maar time-out is voor sporters, en mijn moeder doet niet aan sport.” (p.14); “Mijn moeder noemt ze [moedervlekken] mijn onbewoonde eilandjes, terwijl ze niet onbewoond zijn want op een vierkante centimeter leven wel duizend bacteriën.” (p.21); ...)
- Raaf maakt zich zorgen over zijn ouders, of ze gaan scheiden. Wat vind je van de redenen die hij bedenkt waarom ze niet uit elkaar zouden mogen gaan? (“Ze moeten wel bij elkaar blijven want je vindt niet zo gauw iemand anders met een naam van vier letters.” (p.74); “We hebben maar één koffiezetapparaat en maar één koelkast – en nog honderden andere dingen die je niet in tweeën kunt delen, zoals bijvoorbeeld mezelf.” (p.78); ...)
- Wat vindt Raaf ervan dat zijn moeder soms verdwijnt? Hoe weet je dat? (Raaf verzint dat zijn moeder voor haar werk als postbode af en toe op missie wordt gestuurd en dan ook niet mag bellen. Zie pagina 23, 25, 31. Aan het eind van de dag denkt hij er anders over: “Een moeder die af en toe verdwijnt is vervelend. Maar beter dat dan een verre moeder zoals die van Juna (die woont in Japan). En zeker beter dan een luide directrice als moeder.” (p.121))
- Wie van de personen die Raaf ontmoet tijdens zijn tocht spreekt je aan? En wie juist niet? (zijn tantes Liselot en Francine, pestkop Benni, nachtwaker Paul, bushaltmeisje Hassia, busmevrouw Yasmina, agenten Josée en Karim, pizzabezorgers Seppie en Mo)
- Wat valt je op aan de illustraties van de personages? (hun gezichten zijn of op afstand of slecht te zien;...) Wat vind je daarvan? Heb je toch zelf een beeld in je hoofd van de personages?

2.4. Stijl

- In het verhaal staan veel korte krachtige zinnen. De auteur kan met een paar zinnen een personage neerzetten, alsof ze met een paar potloodlijnen een hele tekening maakt. “Lis en Fran eten al om vijf uur. Laat avondeten is ongezond, vinden ze. Maar volgens mijn vader eten ze zo vroeg omdat ze dan de hele avond nog kunnen snacken. Hun keukenkasten puilen uit van de nootjes en de kaasvlinders en de winegums.” (p.25) Kun je nog een voorbeeld van zo’n situatieschets geven?
- De hoofdstuktitels lijken op spreektaal, ze doen denken aan een dagboek. Welke hoofdstuktitel vind je mooi of grappig?
- Wat valt je op aan de illustraties? (lijntekeningen met blauw als enige steunkleur, die de illustraties een schemerachtige sfeer geven; ...) Vind je de illustraties passen bij het verhaal? Waarom wel/niet?

2.5. Vertelperspectief / structuur

- Raaf is de ik-figuur in het verhaal. “Aan de dingen waaraan ik een hekel heb, valt niet te ontsnappen. Terwijl ik van de dingen die ik het liefst doe, er eentje nog nooit heb gedaan.” (p.10) Hoe vind je het om op deze manier Raafs gevoelens en gedachten mee te krijgen? Waren er momenten waarop je het leuk/niet leuk vond om met Raaf mee te lezen/leven?
- Raaf geeft soms al een vooruitverwijzing, zoals “Nog lang niet zo verdwaald als ik straks zal zijn, maar dat kan ik nu nog niet weten.” (p.12). Wat vind je van deze vooruitblikken, die ook in de hoofdstuktitels zitten?

2.6. Tijd

- Wat is je opgevallen aan de duur van het verhaal, hoe veel tijd is er voorbij gegaan? (het verhaal speelt zich af gedurende één dag, in deze tijd) Wat vind je van een verhaal over maar één dag? Had het langer mogen duren of juist niet?
- Welke aanwijzingen over de tijd heb je gelezen? (hoofdstuktitel: “Ik moet misschien eerst vertellen hoe de dag begon” (p.13); “Mijn moeder zit bij me op de rand van het bed, alsof het een gewone avond na een gewone dag is.” (p.120); “En dat is het laatste woord dat ik me herinner van de raarste maandag van mijn leven.” (p.123); ...)

2.7. Einde

- Het een-na-laatste hoofdstuk heet “Dit had het laatste hoofdstuk kunnen zijn” (p.120). Ben je het daarmee eens/oneens? Zou dat een goed eind zijn geweest?
- Met welk gevoel valt Raaf in slaap nadat hij Rocky in zijn slaapkamer heeft binnengelaten? Verwacht je dat hij die dinsdag met een beter gevoel zal opstaan?

2.8. Sfeerschepping

- Op de achterkant van het boek staat dat het verhaal een spannende roadtrip is. Ben je het daarmee eens/oneens? Wat maakt het verhaal spannend? (vindt Raaf zijn moeder, wat is er met zijn moeder aan de hand, ontmoet hij geen foute figuren, komt hij wel thuis?; ...)
- Vind je de manier waarop Raaf reageert op situaties ook grappig? Bijvoorbeeld de manier waarop hij over het werk van zijn vader praat: “Soms doet hij de hele dag over het schrijven van één zin – en dan is hij ’s avonds nog tevreden ook.” (p.6)? Of zijn reactie op de vrachtwagen vol aardappelen waarin hij meerijdt: “Gelukkig ben ik niet in een koelwagen gekropen: dan zat ik pas in de puree.” (p.36)

3. VERWERKING

MATERIAAL

- Wit papier
- Potloden
- Kleurpotloden
- Pen

- Teken een plattegrond met de route die Raaf aflegt. Als er in de tekst geen aanwijzingen staan, verzin dan gerust zelf waar Raaf langskomt voor hij bij zijn volgende tussenstop aankomt.
- Bedenk nog een tussenstop voor Raaf. Schrijf een korte scène over deze tussenstop.
 - Waar bevindt Raaf zich nu?
 - Hoe ziet het er daar uit?
 - Wie ontmoet hij daar?
- Schrijf een goede slogan voor kattenbrokken, Bounty’s of een pizza Hawaï. Brainstorm eerst in tweetallen over rijmwoorden bij drie onderwerpen.
- Zoek in een atlas alle plaatsen op waarover Raaf met zijn moeder praat of waarvan hij denkt dat zijn moeder daar is.
- Bespreek onderstaande uitspraken van Raaf:
 - “Ik weet niet wat ik erger vind, zinnen die niets zeggen of zinnen over hoeveel ze van me houden.” (p.15)
 - “Mijn vader is goed met woorden maar niet met antwoorden.” (p.36)
 - “Gedachten kun je niet op een rijtje zetten, want je hoofd is rond. Je kunt ze hooguit in een cirkel zetten.” (p.36)
 - “Het is niet omdat het een rare dag is, dat het ook een pechdag is.” (p.111)

4. VERDER LEZEN

- Gevonden / Cees van den Berg (Lemniscaat, 2020) – verdwalen
- Dodo / Mohana van den Kroonenberg (De vier windstreken, 2022) – pesten
- Twitch en de vlucht van de ijsvogel / M.G. Leonard (Lannoo, 2022) – pesten
- Ik ben Vincent en ik ben niet bang / Enne Koens (Luitingh-Sijthoff, 2017) – pesten
- Owen en de soldaat / Lisa Thompson (Billy Bones, 2020) – depressieve ouder
- Vissen smelten niet / Jef Aerts (Querido, 2013) – depressieve ouder